

FÖR EN LEVANDE OCH LÄRAKTIG SOCIALISM

Johan Wiman & Pär Johansson

SANNINGEN BAKOM TTIP

- Den finansiella kartan ritas om.

**KOMMUNISTISKA
PARTIET**

SKRIFTSERIE FRÅN KOMMUNISTISKA PARTIET 004
UTGIVEN 2015

Johan Wiman & Pär Johansson

SANNINGEN

BAKOM TTIP

- Den finansiella kartan ritas om.

*Texten bygger på en två artiklarsom publicerades i
Proletären nr 26 och 29 i juli 2015.*

VAD INNEBÄR TTIP?

KRIGSPROPAGANDANS SLUTTANDE PLAN blir allt brantare, och Expressens ledarsida gör så gott den kan för att vi alla ska falla ner i den liberala åsiktsdiktaturen. Nu hävdar ledarredaktionen (12/6) på fullaste allvar att delar av motståndsrörelsen mot det nya handelsavtalet TTIP är betalda av Putin. Ja, de skriver faktiskt så, och avslutar artikeln med att alla som inte stödjer EU:s Rysslandspolitik är Putinlakejer. Det är ovanligt grovt, även för att komma från Expressens ledarsida.

Den växande motståndskampen mot TTIP är brokig, och olika organisationer har olika infallsvinklar, men att någon skulle vara betald av Putin är ett påstående som inte går att ta på allvar. Vad som däremot är allvarligt är just handelsavtalet TTIP, på svenska uttytt Transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar.

TTIP marknadsförs från dess anhängare som ett frihandelsavtal för att underlätta utbytet över Atlanten, men det är bedrägligt. De tullar mellan EU och USA som ännu finns kvar är mycket låga.

Det handlar istället om ytterligare avregleringar, och kanske framförallt en stor förstärkning av det som kallas ISDS (Investor-State Dispute Settlement). Det innebär ett investeringsskydd i handelsavtalet som ska garantera transnationella företags vinster om de påverkas negativt av ett lands lagar – till exempel lagar och regler som på något sätt ger arbetare rättigheter.

Twister mellan företag och stater ska avgöras av en internationell domstol utan offentligt insyn. Investeringsskyddet utgör alltså en juridisk gräddfil för transnationella storföretag

Avtalet är ytterst ett sätt för axeln USA-EU att stärka sina positioner gentemot de framväxande kapitalistiska ekonomierna i öster, Kina, Ryssland och Indien, utan att ta vägen via WTO där utvecklingsländerna har för mycket att säga till om. TTIP är av stor strategisk vikt för USA-imperialismen där det går att se en skiftning i fokus, bort från Mellanöstern och mot Sydostasien.

Samtidigt som förhandlingarna om TTIP pågår försöker USA driva igenom ett liknande avtal i Asien, TTP, där bland annat Japan och Sydkorea ingår – men inte Kina och Indien. Det nya handelsavtalet ska sätta en mall och standard för kommande förhandlingar och avtal med framförallt Kina, i syfte att bryta upp landets jättemarknad där den kinesiska staten fortfarande äger en stor majoritet av de inhemska storföretagen.

Det handlar också om att USA:s storföretag behöver nya marknader för investeringar och vinster, och blickar hungrigt på Europas relativt stora tjänste- och välfärdssektor. EU-kommissionen har klädsamt hävdat att den offentliga sektorn ska hållas utanför avtalet, men i USA är ett av de bärande argumenten i debatten om TTIP just att det kommer öppna upp tjänstemarknaden på andra sidan Atlanten. Det är inte för inte som TTIP har beskrivits som ett

ekonomiskt Nato.

Sverige har, under ledning av den tidigare högerregeringen, haft en pådrivande roll i EU för TTIP-avtalet, men inte bara allianspartierna är positiva. Tillsammans med Saco och TCO deklarerade LO i början av året att de är för TTIP, precis som Stefan Löfven och den nuvarande regeringen. Det som är bra för storföretagen är bra för Sverige är den välkända S-logiken.

De svenska facken är alltså mycket mer positiva till det transatlantiska handelsavtalet än flera amerikanska och delar av fackföreningarna i Europa. Motståndet mot TTIP från exempelvis tyska facket DGB:s och amerikanska AFL-CIO kvarstår, även efter att EU-kommissionen försökt mildra kritiken med en del kosmetiska förändringsförslag av investeringsskyddet ISDS.

Även Stefan Löfven och LO har uttryckt försiktig kritik mot ISDS, och sätter sitt hopp till att handelskommissionär Cecilia Malmström sagt ”att det går att hitta en lösning”. Samma Malmström som hotat med att avgå om inte ISDS-mekanismen finns med i TTIP-avtalet. Den ivriga TTIP-anhängaren, näringsminister Mikael Damberg, har i alla fall utåt också varit skeptisk till investeringsskyddet, men när han för en knapp månad sedan ihop med Företagarnas vd Günther Mårder talade sig varm för TTIP fanns inte ett ord om ISDS-klausulen med (SVD 28 maj).

Till skillnad från Expressens ledarsida ser vi inte konspirationer överallt och tror inte att LO och Socialdemokratin är sponsrad av CIA och Obama, men funktionen av deras ställningstagande blir att gå västimperialismens ärenden. De är förblindade av den socialdemokratiska synen att det som är bra för storföretagen är bra för landets arbetare.

TTIP är tvärtom arbetarfientligt, och kommer stärka kapitalets position på bekostnad av anställningstrygghet och sociala rättigheter. Det finns ett gryende motstånd mot handelsavtalet ute i Europa, där stora demonstrationer och protester har gett avtryck. Att omröstningen i EU-parlamentet om deras resolution i frågan fick skjutas upp efter stor oenighet i framförallt den socialdemokratiska gruppen är ett exempel på detta.

Manifestationerna mot TTIP ute i Europa och i USA borde få sina efterföljare även här i Sverige, och framförallt behöver det höras protester från arbetsplatserna mot att fackföreningarnas ledning går storföretagens ärenden.

MAKTPOLITISKT SPEL BAKGRUND TILL TTIP

GENOM DET TRANSATLANTISKA HANDELS- och investeringsavtalet TTIP hoppas USA och EU kunna slå sina påsar ihop och lyckas bevara sin gamla maktställning i världen.

Samtidigt är Obamaadministrationen i full färd med att även förhandla fram ett handelsavtal, TTP, med elva andra stater runt Stilla havet, såsom Japan, Sydkorea och Taiwan.

Trots den uppskruvade tonen gentemot Vladimir Putin och Ryssland, så ser inte USA Ryssland som något avgörande ekonomiskt hot mot den västerländska civilisationen.

Det är Kina och i viss mån Indien som i verkligheten börjar växa sig att bli reella hot mot den US-amerikanska dominansen i världsekonomin. Genom BRICS-sammanslutningen vill Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika utmana G7-länderna på den världspolitiska arenan.

Asiatiska banken för investeringar i infrastruktur, AIIB, och Nya utvecklingsbanken, NDB, utmanar Världsbanken och IMF på det ekonomiska området.

Det militärpolitiska samarbetsorganet SCO (Shanghais samarbetsorganisation) har fortfarande långt kvar till att utgöra ett reellt hot mot Nato, men organisationen är på tillväxt, och 2014 upptogs Indien, Pakistan, Iran och Mongoliet som medlemmar.

Den västerländska kapitalismens relativa försvagning går inte att förneka, och den förmår inte längre att föra vare sig världen eller den västerländska civilisationen framåt.

Det är i det här sammanhanget som TTIP-avtalet ska ses. Den amerikanska politiken går nu ut på att skapa regionala handelsblock som kan hålla de nya tillväxtekonomierna stängna.

Världskartan ritas om

BRICS-länderna med Kina i spetsen är i full färd med att rita om världens ekonomiska och finansiella karta. Motsättningarna skärps och den amerikanska världsordningen utmanas.

Det finns all anledning att ta det uppskruvade tonläget mot Putin och Ryssland på allvar. Krigsriskerna ökar. De infekterade motsättningarna underblåses av politiker, militärer och media för att bereda vägen för ett svenskt Nato-medlemskap.

Putin gör inte som västvärlden säger. Hans land har både kärnvapen och lukrativa naturtillgångar. Men trots den hårda retoriken är det uppenbart att USA inte ser just Ryssland som något avgörande ekonomiskt hot mot den västerländska civilisationen.

Den amerikanska världsbilden finns tydligt formulerad i Nationella under-rättelserådet, NIC:s, rapport Global Trends 2030 – Alternative Worlds som släpptes för något år sedan. Som officiellt dokument är det rimligt att anta att den är väl förankrad i USA:s statsapparat.

Rapportens underförstådda slutsats är att Kina och Indiens uppgång utgör den geopolitiska utmaningen i vår tid. USA och västvärlden tappar i relativt inflytande. Ryssland är och förblir däremot en svag spelare på den globala arenan.

NIC utgår från ett maktindex baserat på indikatorer som BNP, teknikutveckling, befolkningsstorlek och militärutgifter. Givet dessa passerar Kina EU inom något år och USA inom loppet av två decennier. Folkrika Indien hinner ikapp USA innan 2050.

Enligt samma index kan OECD-länderna känna sig akterseglade mot resten av världen redan idag. Kurvorna pekar åt samma håll, om än inte lika dramatiskt, ifall faktorer som utbildning, hälsa och politisk stabilitet räknas in i NIC:s maktindex.

Kapitalismens olikmässiga utveckling

Tillväxtekonomiernas uppgång är i hög grad driven av västerländska företag vilka tjänar stora pengar på kinesiska och indiska arbetare. Vinsterna hamnar hos ägarna i USA och Europa där dollarmiljardärerna bara blir fler och fler. Utvecklingen mynnar ut i en geopolitisk paradox.

Den ökade ekonomiska aktiviteten medför på sikt även ökade intäkter och resurser för den kinesiska och indiska staten. Kina sitter idag på en tredjedel av världens valutareserv. Pengar som kan användas till investeringar, infrastruktur och upprustning av försvaret.

Vid sidan av och sammanflätad med de utländska storbolagen finns det också en betydande nationell kapitalism i tillväxtekonomierna. Det gäller särskilt i Kina. De inhemska företagen kan vara såväl privata som statliga. Några av dem räknas redan till de mäktigaste i världen.

Så toppar i dagsläget fyra kinesiska affärsbanker tidskriften Forbes lista över världens 2000 största företag. Fem kinesiska och fem amerikanska bolag slåss om topp 10. Forbes har vägt samman och jämfört företagens intäkter, profiter, tillgångar och marknadsvärde.

Två tredjedelar av de 100 största företagen hör hemma USA, EU eller Japan. En femtedel i något av BRICS-länderna. Vändningen mot Asien blir dock tydligare om samtliga 2000 företag tas med i jämförelsen. Kina har totalt 232 företag på listan, Ryssland endast 27.

Kapitalismens olikmässiga utveckling utmanar redan idag efterkrigstidens ekonomiska världsordning. Denna vilar ytterst på USA:s status som supermakt och baseras på byggstenar som Världsbanken, IMF, WTO, G7-klubben

och dollarns ställning som världsvaluta.

Asiatiska banken för investeringar i infrastruktur

USA och de rika västländerna har länge kunnat styra globala investeringsflöden och tvingat enskilda länder till en nyliberal ekonomisk politik med hjälp av Världsbanken och IMF. Båda institutionernas huvudkontor ligger i Washington.

Nu trycker Kina och andra utvecklingsländer på för att få ett större inflytande i dessa. Ett förslag om att justera medlemsstaternas relativa röstandelar lades fram 2010. Men den amerikanska kongressen har hittills lyckats att blockera reformerna.

2014 tog Kina istället initiativ till AIIB, Asiatiska banken för investeringar i infrastruktur. Bankens huvudkontor är förlagt till Peking men de flesta asiatiska länder, inklusive Indien och Ryssland, har redan anslutit sig. Brasilien och Sydafrika är också med.

USA och Japan intog från början en skeptisk attityd då den nya banken ansågs utmana de etablerade institutionerna. Men trots amerikanska protester begärde även Storbritannien och flera andra europeiska stater, däribland Sverige, att få komma med i AIIB under vintern 2015.

”Vi är på vår vakt mot en trend till konstant anpassning till Kina. Det är inte det bästa sättet att hantera en uppåtstigande makt” förklarade en amerikansk regeringsföreträdare i Financial Times och beklagade att Storbritannien tagit beslutet ”utan konsultationer med USA”.

Västländernas exklusiva rikemansklubb G7 tappar i betydelse. Som en direkt följd av finanskrisen 2008 tvingades G7 bereda plats för G20 där även de nya tillväxtekonomierna är med. Dessutom är ryssarna inte längre välkomna i G7 (tidigare G8).

Skapandet av G20 har inte hindrat Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika från att bilda ett helt eget forum, BRICS. Samarbetet har bland annat resulterat i NDB, Nya utvecklingsbanken, vilken formellt börjar sin verksamhet under sommaren 2015.

NDB:s huvudkontor kommer att ligga i Shanghai men dess förste ordförande kommer att vara en ryss och dess president en indier. Med denna andra utvecklingsbank skapas ytterligare ett finansiellt maktorgan fristående från Världsbanken och IMF.

De nya bankernas kapital kommer att behövas. Kina har dragit igång flera gigantiska infrastruktursatsningar i Asien under samlingsnamnet Den nya sidenvägen. De sträcker sig över land och vatten och omfattar såväl snabbtåg, motorvägar, hamnar och gasledning.

Kinas offensiva strategi ritar om den näringspolitiska kartan över den euroasiatiska landmassan. Till Kinas förmån. I de offentliga projektens spår för-

väntas följa privata investeringar. Med sina initiativ får Peking makt att styra var de ska hamna.

Världshandelsorganisationen WTO var tänkt som kronan på verket i den nyliberala världsordningen med frihandel på USA:s, västvärldens och de multinationella storföretagens villkor. Därför sågs det som en framgång för amerikansk politik när Kina kom med 2001.

Men, det har inte riktigt gått som det var tänkt. Idag är Kina världens största handelsnation räknat på varor. Andra utvecklingsländer har satt sig på tvären och förhandlingarna inom WTO har kört fast. Ett avgörande möte kommer att hållas i Nairobi i december 2015.

De stolta proklamationerna om frihandel är inte mer värda än att de kan överges om egna intressen är hotade. Den amerikanska politiken går nu ut på att skapa regionala handelsblock som kan hålla de nya tillväxtekonomierna stängna.

Obamaadministrationen är i full färd med att förhandla fram ett handelsavtal, TTP, med elva andra stater runt Stilla havet. Nära allierade som Japan, Sydkorea och Taiwan är med. Däremot lyser både Kina och Indien med sin frånvaro.

Ett motsvarande avtal med likartade geopolitiska syften är det aktuella transatlantiska investerings- och handelsavtalet, TTIP. Genom att slå sina påsar ihop hoppas EU och USA att kunna bevara sin gamla maktställning i världen.

Men det är tveksamt om de kommer att lyckas. Redan 1996 inledde Ryssland, Kina och tre före detta Sovjetrepubliker i Centralasien ett militärpolitiskt samarbete inom ramarna för Shanghais samarbetsorganisation, SCO.

Med tiden har SCO fördjupats och utvidgats. Fler asiatiska stater har kommit med som observatörer. På toppmötet i Tadzjikistan 2014 upptogs Indien, Pakistan, Iran och Mongoliet som fullvärdiga medlemmar. Indiens utrikesminister Sushma Swaraj kommenterade:

”SCO:s toppmöte äger rum vid en avgörande tidpunkt i världspolitiken, då många nationer är ställda inför våld och konflikter. Vi måste kollektivt reflektera över alla dessa händelsers djupa geopolitiska betydelse.”

Det är oklart om hon syftade på Ukraina, IS eller någon annan konflikt. Det militärpolitiska samarbetet inom SCO har långt kvar innan det når upp till den omfattning som kännetecknar Nato. Den västliga alliansen står för över hälften av världens samlade militärutgifter.

Carl Bildt är orolig

En som oroar sig över den västerländska civilisationens framtid är den evige karolinen Carl Bildt. I maj månad deltog han i ett seminarium om Kina, västvärlden och det globala ledarskapet i Timbros regi. Han avslutade sitt anfö-

rande med de allvarsamma orden:

”Förändringarna av det internationella systemet, gradvist och under en lång period av tid, kommer att vara mycket substantiella. Om de inte hanteras riktigt kan de leda till militär konfrontation.”

Ett annat sätt att se på saken är att bejaka den västerländska kapitalismens relativa försvagning. Den förmår vare sig att föra världen eller den västerländska civilisationen framåt. Kris och tillbakagång talar snarare för att ersätta den med något helt annat; socialism.

**Kommunistiska Partiets skriftserie för en levande och läroaktig socialism behandlar den klassmedvetna arbetarrörelsens historiska erfarenheter och de samtida och framtida utmaningar som Sverige och världens står inför.
Författarna svarar själva för framlagda uppfattningar.**

www.kommunisterna.org

PROLETÄR KULTUR

**Marxistiska klassiker • Studiehäften
Progressiv musik och skönlitteratur**

butik.kommunisterna.org

FÖR EN LEVANDE OCH LÄRAKTIG SOCIALISM

Kommunistiska Partiets skriftserie för en levande och läraiktig socialism behandlar den klassmedvetna arbetarrörelsens historiska erfarenheter och de samtida och framtida utmaningar som Sverige och världens står inför. Författarna svarar själva för framlagda uppfattningar.

www.kommunisterna.org

PROLETÄR
KULTUR